

Betreft : Standpuntbepaling t.o.v. zorg-afval en besmettingsrisico

Van : Green Team Infectiepreventie VHIG

Datum : 12 december 2022

---

1. Inleiding

Het verzamelen en recyclen van zorgafval is een belangrijke kans om bij te dragen aan duurzame zorg. Het sluit aan bij het streven in Green Deal 3.0 naar minder CO²-uitstoot (-50% in 2030 t.a.v. 2018), minder primair grondstoffen gebruik (-50% in 2030 t.a.v. 2016), en maximaal circulaire zorg (in 2050). Afvalscheiding aan de bron is over het algemeen te verkiezen boven nascheiding door de afvalinzamelaar. Dit is vooral doordat de kwaliteit van de afvalstromen bij bron scheiding hoger is, bijvoorbeeld schoon en droog papier. Ook maakt scheiding aan de bron medewerkers bewust van de hoeveelheid afval, juist dat bewustzijn is een belangrijke aanjager voor vergroening van de zorg.

In de Nederlandse ziekenhuizen wordt afval op verschillende wijzen geclassificeerd als wel of niet besmettelijk; dit heeft consequenties voor de kansen bij het herverwerken van afval en ook bij het vervoer door afvalpartners. Er is echter een duidelijk normkader over risico houdend medisch afval, dus uniformiteit zou mogelijk moeten zijn.

2. Aanleiding

In de verschillende ziekenhuizen en door de verschillende afvalvervoerders wordt niet altijd eenduidig gekeken naar de regelgeving rond inzameling en vervoer van zorg afval. Dit maakt dat er verschillen ontstaan in de inschatting over mogelijkheden tot recyclen van afval. Zo wordt er in het ene ziekenhuis wel afval gescheiden in de operatiekamer, terwijl dat in het andere ziekenhuis niet gebeurt vanwege mogelijk infectierisico.

Door het landelijk Green Team Infectiepreventie is een verkenning gedaan naar de relevante wetgeving over het gecontamineerd beschouwen van zorgafval en het al dan niet geschikt zijn van afvalproducten voor recycling. Beschreven wordt het kader m.b.t. besmettingsrisico en hoe zich dat verhoudt tot afvalstromen binnen ziekenhuizen op verpleeg-, operatie- en behandelafdelingen. Doel is zo een eenduidige interpretatie van de wetgeving te realiseren, op basis waarvan door deskundigen infectiepreventie geparticipeerd kan worden in afvalscheiding-projecten.

3. Normkader in het kort

Er is normkader op Europees niveau en op landelijk niveau. Dit normkader richt zich op het eenduidig coderen en classificeren van zorg afval. In de bijlage wordt gedetailleerder ingegaan op het normkader.

o Europees: Eural en ADR

Om eenduidige categorisering van afvalstoffen binnen de Europese Unie mogelijk te maken, wordt er één lijst met afvalstoffen gehanteerd. Deze Europese afvalstoffenlijst (Eural) bevat circa 840 afvalstoffen, deels gerangschikt naar de bedrijfstak waarbij de afvalstof vrijkomt of naar soort van afvalstof. Elke afvalstof is voorzien van een zes-cijferige code (Euralcode). Medisch- of ziekenhuisafval is voornamelijk ingedeeld onder Euralcode 180102, - 103, -104 en -108.

Daarnaast is er het ADR (*Accord relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route*), een Europese overeenkomst voor het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg. Hierin worden regels gesteld waaraan het vervoer van alle gevaarlijke stoffen moet voldoen, ingedeeld in gevarenklassen. De ADR heeft enkel betrekking op het transport over de weg van punt A (laadplaats) naar punt B (losplaats). Dit betekent concreet dat men bij het ADR alleen naar de gevaren voor mens en milieu kijkt bij een ongeval of calamiteit tijdens het laden, vervoeren en lossen van goederen. Eural en ADR-wetgeving zijn niet strijdig met elkaar. Ze staan in feite los van elkaar. Het ADR betreft het transport van gevaarlijke stoffen en de Europese afvalstoffenwetgeving betreft classificatie van afvalstoffen. ADR en Eural hebben ook heel andere praktische consequenties; ADR brengt bijvoorbeeld etiketterings- en verpakkingsverplichtingen met zich mee, Eural niet.

o Nationaal: LAP-3

Het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP-3) is nader uitgewerkt in zogenaamde sectorplannen (1-84), welke verschillende afvalstromen beschrijven.

Ziekenhuisafval staat in sectorplan 19 'Afval van gezondheidszorg bij mens of dier'. Genoemd zijn de regels die gelden bij afval van gezondheidszorg dat vrijkomt bij 'Diagnose, behandeling of preventie van

ziektes bij de mens of dier en/of verwant onderzoek'. Hierin worden Eural codes gebruikt en ook verwezen naar ADR.

4. Medisch afval in Nederland

Het afval uit de gezondheidszorg wordt in het LAP -sectorplan 19- beschreven onder Euralcodes. Ook wordt hierbij verwezen naar de indeling van de ADR wetgeving.

Afval uit de gezondheidszorg Indeling volgens LAP-3		
Eural code	Soort afval	Toelichting
180102	Lichaamsdelen en organen	
180103	Afval <i>met</i> infectierisico	a) alle scherpe voorwerpen/naalden ongeacht herkomst of soort besmetting b) niet opgedroogd bloed en alle niet opgedroogde excreta (zoals sputum) ongeacht herkomst of soort besmetting c) al het afval dat mogelijkwijs is besmet met micro-organismen en dat vrijkomt bij de bewuste vermeerdering van micro-organismen in onder meer laboratoria, ongeacht herkomst of soort besmetting d) al het afval (ook onder a, b en c) dat in direct contact is geweest met patiënten met een infectieziekte die voorkomt op de geldende categorie A ADR lijst (zie bijlage) zonder de toevoeging 'alleen culturen' Dit betreft ook COVID-19 afval (zie bijlage) e) afval van patiënten met een infectieziekte dat niet voldoet aan de criteria onder a t/m d (onder andere de categorie A ADR lijst met de toevoeging 'alleen culturen') maar waarvan op basis van een professionele inschatting bepaald kan worden dat het aannemelijk is dat het afval in de verwijderingsketen een risico vormt
180104	Afval <i>zonder</i> infectierisico: inzameling en verwijdering zijn niet onderworpen aan speciale richtlijnen of het afval is gedecontamineerd	Bijvoorbeeld verband, gipsverband, linnengoed, wegwerpkleding, luiers.
180108	Cytotoxische en cytostatische geneesmiddelen	Het gaat hierbij niet alleen om afval dat vrijkomt bij het klaarmaken en toedienen van cytostatica, maar ook afval dat besmet is met bloed of excreta van patiënten binnen een bepaalde periode na toediening van de cytostatica.

5. Afval van de OK, behandel- en verpleegafdelingen.

Afval van de OK, behandel- en verpleegafdelingen is volgens bovenstaand normkader (met uitzondering van cytostatica afval en anatomisch afval) een combinatie van afval mét een infectierisico (180103) en afval zónder een infectierisico (180104).

Een deel van dat afval is geschikt voor recycling, allen technisch is het nog niet mogelijk (of niet overal mogelijk) om dit te recyclen.

JA Geschikt voor recycling (in principe) is afval zonder infectierisico (180104)

NEE Niet geschikt voor recycling (in principe) is afval met een infectierisico (180103)

- alle scherpe voorwerpen/naalden ongeacht herkomst of soort besmetting;
- niet opgedroogd bloed en alle niet opgedroogde excreta (bijvoorbeeld sputum) ongeacht herkomst of soort besmetting;
- al het afval dat in direct contact is geweest met patiënten met een infectieziekte die voorkomt op de categorie A ADR lijst, zonder de toevoeging 'alleen culturen' (zie bijlage) afval van patiënten met een infectieziekte dat niet voldoet aan de eerdergenoemde criteria, maar waarvan op basis van een professionele inschatting bepaald kan worden dat het aannemelijk is dat het een risico vormt in de verwijderingsketen. Professionele inschatting of afval een besmettingsrisico vormt in de verwijderingsketen behoort te gebeuren door het ziekenhuis waar het afval vrijkomt.

6. Aanbeveling

Vanuit infectiepreventie en volgens het wettelijk normkader is een deel van het afval wat vrijkomt op verpleeg-, operatie- en behandelafdelingen in principe geschikt voor recycling. De volgende afvalstromen zijn niet geschikt voor recycling, vanwege verhoogd besmettingsrisico:

- scherp afval (naalden, scalpels etc.)
- afval van een patiënt met een A ziekte, incl. COVID-19
- afval wat druipt van bloed of lichaamsvloeistoffen.

Het Green Team Infectiepreventie stimuleert ziekenhuizen die afval scheiden of dit willen gaan doen in gezamenlijk overleg met de afvalverwerkers de mogelijkheden te gaan verkennen. Dit levert een belangrijke bijdrage aan verduurzaming van de zorg.

De afdeling infectiepreventie kan i.s.m. de arts-microbioloog een goede afweging maken welk afval geen infectierisico betekent en dus geschikt is voor recycling.

In onderstaande tabellen wordt een indeling gemaakt in zorgafval waarvan recyclen wel/niet is toegestaan, waarbij moet worden aangegeven dat recycling nog niet altijd technisch mogelijk is

Recycling <u>niet</u> toegestaan			
	Eural	Toelichting	Concrete voorbeelden
Afval met risico (RMA) = Infectieuze afvalstoffen, niet-infectieuze lichaamsdelen en organen, cytotoxische/cytostatische geneesmiddelen	180103 <i>opslag veelal in SZA vaten (blauw of grijs)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle scherpe voorwerpen/naalden ongeacht herkomst of soort besmetting - Afval met <u>niet opgedroogd</u> bloed en alle niet opgedroogde excreta (bijv. sputum) ongeacht herkomst of soort besmetting - Afval dat in direct contact is geweest met patiënten met een infectieziekte welke voorkomt op de geldende cat. A ADR lijst <i>zonder</i> de toevoeging <i>cultures only</i> - Afval van patiënten met een infectieziekte dat niet voldoet aan bovengenoemde criteria maar waarvan op basis van een professionele inschatting bepaald kan worden dat het aannemelijk is dat het afval in de verwijderingsketen een risico vormt. - Afval dat mogelijkwijs is besmet met micro-organismen en vrijkomt bij de bewuste vermeerdering van micro organismen in onder meer laboratoria, ongeacht herkomst of soort besmetting 	Naalden en naalden-containers Afval met druipend bloed/lichaamsvloeistoffen Afval met opgesloten hoeveelheid bloed/lichaamsvloeistoffen (zoals bloedbuizen) Afval van kamers waar patiënten worden verpleegd/behandeld met: <ul style="list-style-type: none"> - Apenpokken - Pokken - VHK (zoals ebola, lassakoorts) - bijzonder besmettelijke aandoening, op indicatie van arts-microbioloog Afval van microbiologisch laboratorium
	180102	- niet-infectieuze lichaamsdelen en organen	Anatomische resten en orgaandelen die vrijkomen bij operatieve en obstetrische ingrepen, bij obductie en bij wetenschappelijk onderzoek/onderwijs
	180108	- cytotoxische en cytostatische geneesmiddelen	Medicatie, bereidingsmaterialen en materialen die in contact zijn geweest met patiënten die zijn behandeld met cytostatica (inco-materiaal, scherpe voorwerpen, verbanden, pleisters, etc.)

Recyclen wel toegestaan en technisch mogelijk

	Toelichting	Concrete voorbeelden
Afval zonder infectierisico (NRMA, Eural 180104) = Overig afval uit de gezondheidszorg van mens	<ul style="list-style-type: none"> - Afval van kamers waar patiënten worden verpleegd/behandeld waarbij inzameling en verwijdering niet zijn onderworpen aan speciale richtlijnen teneinde infectie te voorkomen - Afval met opgedroogde excreta. <i>N.B.: de eventuele esthetische aspecten (bijvoorbeeld materiaal met opgedroogd bloed) die samen kunnen hangen met dit afval spelen beleidsmatig geen rol.</i> - Afval van patiënten met categorie A ADR-infectieziekte, <u>met</u> toevoeging cultures only - Afval wat aanvankelijk risico houdend (RMA) was, maar waarbij het risico door decontaminatie is weggenomen 	<ul style="list-style-type: none"> - tissues - disposable handschoenen - mondkmaskers - gebruikte medische disposables, zonder druipend bloed (pincetten, scharen, onderleggers, bekkentjes, laryngoscopen, staplers etc. - linnengoed (disposable dekens, washandjes, afdekmaterialen) - verpakkingsmaterialen SMH - Rvs-materialen - papier/ glas

Recyclen wel toegestaan, maar niet altijd technisch mogelijk

	Overleg over recycle mogelijkheden met afvalverwerker	
Afval zonder infectierisico (NRMA, Eural 180104) = Overig afval uit de gezondheidszorg van mens	Verband	Situatie afhankelijk
	Gipsverband	Situatie afhankelijk
	Katheters	Situatie afhankelijk, eventueel uitwendige delen in PMD
	Infuuszakken	Niet-PVC kan bij PMD PVC mogelijk in de toekomst recyclebaar, nu nog restafval
	Infuussystemen	Situatie afhankelijk Tubing is moeilijk; mogelijk in de toekomst recyclebaar
	Spuiten (zonder naald)	Situatie afhankelijk. Moet gedemonteerd, dat is nog lastig. Ook afhankelijk van de inhoud van de spuit en mogelijk rubber deel.
	Disposable handschoenen	Afhankelijk van contaminatie. Er zijn initiatieven bekend (Groot-Brittanie) voor inzamelen als monostroom
	Wegwerpkleding (oa. van isolatie of operatie)	Kan in principe, is afhankelijk van materiaal
	Luiers	Er zijn beperkt initiatieven, mogelijk in de toekomst op grotere schaal
	<u>Gedecontamineerd</u> risico-houdend medisch afval	Situatie afhankelijk

Bijlage: Normkader uitgelegd

In deze bijlage wordt gedetailleerde informatie gegeven over

- A. Landelijk afvalbeheerplan 3 (LAP-3)
- B. Europese afvalstoffen lijst (Eural)
- C. Europese afval vervoers richtlijn ADR
- D. COVID-19 afval

A. Toelichting LAP sectorplan 19

Het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP-3) is nader uitgewerkt in zogenaamde sectorplannen (1-84). De sectorplannen hebben betrekking op specifieke afvalstromen. Sectorplan 19 'Afval van gezondheidszorg bij mens of dier' is van toepassing op het ziekenhuis afval. Sectorplan 19 gaat over afval van gezondheidszorg bij mens of dier en is van toepassing op 'afval dat vrijkomt bij verloskundige zorg en de diagnose, behandeling of preventie van ziektes bij de mens of dier en/of verwant onderzoek'. De kerndoelstelling van het beleid is het voorkomen van infectierisico in de verwijderingsketen. Dit werkt door afbakening van dit sectorplan en indeling van afvalstoffen in Euralcodes. Omdat het afvalbeheer zowel uit transport als verwerking bestaat, is nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de transportwetgeving. Afval dat in de transportketen een infectierisico vormt, mag daardoor niet zonder meer naar een afvalverwerkingsinstallatie (AVI) worden afgevoerd.

Om eenduidige karakterisering van afvalstoffen binnen de lidstaten van de Europese Unie mogelijk te maken, heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen één lijst met afvalstoffen aangenomen. Deze Europese afvalstoffenlijst (Eural) bevat circa 840 afvalstoffen, deels gerangschikt naar bedrijfstak of -activiteit waarbij de afvalstof vrijkomt of naar soort van afvalstof. Elke afvalstof is voorzien van een zes-cijferige code (Euralcode). Medisch- of ziekenhuisafval is voornamelijk ingedeeld onder Euralcode 180102, - 103, -104 en -108.

Het afval uit de gezondheidszorg wordt in sectorplan 19 beschreven aan de hand van de verschillende Euralcodes. De volgende Euralcodes worden in het sectorplan uitgewerkt:

- 180102 Lichaamsdelen en organen.
- 180103 Afval met een infectierisico:
  - i. alle scherpe voorwerpen/naalden ongeacht herkomst of soort besmetting;
  - ii. niet opgedroogd bloed en alle niet opgedroogde excreta (bijvoorbeeld sputum) ongeacht herkomst of soort besmetting;
  - iii. al het afval dat mogelijk is besmet met micro-organismen en dat vrijkomt bij de bewuste vermeerdering van micro-organismen in onder meer laboratoria, ongeacht herkomst of soort besmetting;
  - iv. al het afval (ook onder a, b en c) dat in direct contact is geweest met patiënten met een infectieziekte die voorkomt op de geldende categorie A ADR lijst zonder de toevoeging 'alleen culturen' .
  - v. afval van patiënten met een infectieziekte dat niet voldoet aan de criteria onder a t/m d (onder andere de categorie A ADR lijst met de toevoeging 'alleen culturen') maar waarvan op basis van een professionele inschatting bepaald kan worden dat het aannemelijk is dat het afval in de verwijderingsketen een risico vormt.

N.B.: Er bestaat binnen de Eural ook een code 180101 voor scherpe voorwerpen, maar in sectorplan 19 worden toch alle scherpe voorwerpen als afval met een infectierisico beschouwd waardoor ze worden ingedeeld onder code 180103 (zie toelichting).

- 180104 Afval waarvan de inzameling en verwijdering niet zijn onderworpen aan speciale richtlijnen om infectie te voorkomen (bijvoorbeeld verband, gipsverband, linnengoed, wegwerpkleding, luiers) of afval dat conform de daarvoor geldende bepalingen is gedecontamineerd.
- 180108 Cytotoxische en cytostatische geneesmiddelen. Het gaat hierbij niet alleen om afval dat vrijkomt bij het klaarmaken en toedienen van cytostatica, maar ook afval dat besmet is met bloed of excreta van patiënten binnen een bepaalde periode na toediening van de cytostatica.

B. Toelichting Eural

Scherpe voorwerpen:

- De Eural kent aparte categorieën voor scherpe voorwerpen (180101 en 180201). Alle scherpe voorwerpen in de zorg worden echter beschouwd als afval met een infectierisico en daarom moeten ze altijd onder Euralcode 180103 worden ingedeeld.
- Veiligheidsnaalden moeten als 180103 worden ingedeeld teneinde na gebruik prikaccidenten te voorkomen. De veiligheidsmaatregel op de naald is een beheersmaatregel en mag niet worden gebruikt om de definitie van 'scherp voorwerp' te veranderen.
- Ook naaldcontainers moeten als 180103 worden ingedeeld, want de naald is op het moment van ontdoen een scherp voorwerp met een infectierisico. De container is weliswaar een goede verpakking, maar de verpakking is een beheersmaatregel en mag niet worden gebruikt om de definitie van 'scherp voorwerp' te veranderen.
- Scherpe voorwerpen die gebruikt worden bij de toediening van cytostatica moeten als 180108 of 180207 worden ingedeeld.

Bloed en excreta:

- In de Eural lijst worden onder code 180102 ook bloedzakjes en geconserveerd bloed genoemd. Alle bloed en excreta welke niet zijn opgedroogd, worden echter beschouwd als afval met een infectierisico en daarom moeten ze altijd onder Euralcode 180103 te worden ingedeeld.
- Bloed en excreta welke direct tijdens het vrijkomen worden geabsorbeerd in specifiek daartoe aangebrachte of toegepaste materialen (zoals pleisters, verbanden, onderleggers, incontinentie materiaal, gelzakken) waardoor een drup/lekvrije afvoer mogelijk is, mogen als 180104 worden afgevoerd.
- Afvalstoffen bestaande uit delen van het bloedafnamesysteem (monsternamezak, kunststof afnamezak, satellietzakken, verbindingsslangetjes en leukocytenfilter, onderdelen van het aferese systeem) die ontstaan tijdens de productie van kort houdbare bloedproducten (bloedcelproducten en quarantaineplasma), en afvalstoffen bestaande uit delen van het bloedafnamesysteem (plasmazakken fractioneringsplasma) die ontstaan tijdens de productie van lang houdbare bloedproducten, mogen als bedrijfsafval worden afgevoerd onder de volgende voorwaarden:
  - de verpakking van het betreffende afval moet aan de buitenzijde visueel herkenbaar zijn aan een kenmerk (logo of naam) als afval van de rechtspersoon belast met de taken voortvloeiend uit de Wib. Dit betekent o.a. dat het afval niet geperst mag worden en niet gemengd mag worden met ander bedrijfsafval.
  - de rechtspersoon ontdoet zich van het bovengenoemd afval (bijvoorbeeld door afgifte aan een erkende inzamelaar), enkel vanuit de vaste afnamelocaties (centra waar het bloed wordt afgenomen of bewerkt).
  - indien de eenheid (bloedproduct) om kwaliteitsredenen niet wordt vrijgegeven (bijvoorbeeld vanwege een aangetroffen infectie) dient de eenheid beschouwd te worden als infectieus afval en conform de bepalingen uit het sectorplan te worden behandeld.
- Minimale hoeveelheden druppelvormige verontreinigingen die zijn achtergebleven in gebruiksmaterialen zoals infuuszakken, potten en slangetjes (op te vatten als aanhangende vloeistoffen) die drup/lekvrij kunnen worden verwijderd, mogen als 180104 worden afgevoerd.
- Vloeibaar materiaal dat op het moment van verwijderen 'opgesloten' zit (bijvoorbeeld bloed in afgesloten bloedbuizen), mag niet als 180104 worden verwijderd. Omdat niet is te garanderen dat het materiaal in de gehele verwijderingsketen opgesloten blijft, moet dit afval als 180103 worden afgevoerd. Het is niet toegestaan om verpakkingen die als beheersmaatregel voor de transportveiligheid zijn uitgerust met absorberend materiaal, indien deze (opgesloten) vloeibaar materiaal bevatten, als 180104 af te voeren. Ook hier geldt weer dat de verpakking een beheersmaatregel is om lekkage te voorkomen, op het moment van ontdoen is het afval echter vloeibaar.

Microbiologisch risico afval:

- De transportregelgeving (ADR) bevat een indicatieve opsomming van zogeheten categorie A micro organismen, onderverdeeld in micro organismen met of zonder de toevoeging cultures only. Op grond van de huidige definitie (oktober 2006) in het ADR kunnen cultures alleen voorkomen in lab-situaties en niet in afval. Omdat de ADR een dynamisch wetgevingscomplex is, dient een ontdoener altijd uit te gaan van de geldende ADR regelgeving. De lijst is indicatief:

als behandelaars twijfels hebben over risico van bepaald afval, moet door deze professionals worden bepaald of al dan niet sprake is van een categorie A stroom.

- De micro organismen zonder de toevoeging “cultures only” op de categorie A lijst van de ADR zijn dusdanig risicovol dat om elke vorm van besmetting te voorkomen dit afval extra zorgvuldig moet worden verpakt, vervoerd en verwerkt. In de toedeling van afval als 180103 wordt daarom gesproken over *“al het afval dat in direct contact is geweest met patiënten een infectieziekte...”* Dit betekent dat alle materialen die in aanraking zijn geweest met dergelijke patiënten (categorie A) als risicovol afval moet worden beschouwd, dus ook pleisters, verband, onderleggers, scherpe voorwerpen, excreta (ook indien opgedroogd).

Cytostatica:

- De omschrijving 'cytotoxisch en cytostatisch geneesmiddel' moet ruim worden geïnterpreteerd. Alle materialen die mogelijk besmet kunnen zijn tijdens de bereiding van en de behandeling met cytostatica moeten als 180108 afval worden beschouwd. Dat geldt dus ook voor incontinentiemateriaal, scherpe voorwerpen verbanden en pleisters van patiënten e.d. die zijn behandeld met cytostatica. Het is ter beoordeling van de professionals om te bepalen welke materialen zodanig besmet kunnen zijn dat een afvoer onder 180108 noodzakelijk wordt geacht.

Stedelijk afval:

- Afval van de gezondheidszorg bij mens of dier afkomstig van de afdelingen met patiëntenzorg, -onderzoek en -behandeling en de laboratoria kan niet onder een Eural hoofdstuk 20 code worden afgevoerd, ook indien er sprake is van een stroom die vergelijkbaar is met bedrijfsafval (180104). Euralcodes van hoofdstuk 20 mogen alleen worden toegepast op afval dat vrijkomt op afdelingen die geen relatie hebben met behandeling, onderzoek en preventie van zieken, zoals de administratie, technische dienst en de keuken.

C. Toelichting ADR

Het ADR is een Europese overeenkomst voor het internationale **vervoer** van gevaarlijke goederen over de weg. Hierin worden regels gesteld waaraan het vervoer van alle gevaarlijke stoffen moet voldoen. Onderscheid wordt gemaakt in gevarenklassen.

Ook (mogelijk besmet) afval van zorginstellingen is beschreven in ADR. In de gevarenklasse 6.2 worden stoffen beschreven, waarvan bekend is of waarvan kan worden aangenomen dat zij ziekteverwekkers bevatten. Aangenomen wordt dat het ziekenhuis materiaal aanbiedt, waarbij onderzocht moet worden of het materiaal al dan niet ziekteverwekkers bevat.

Voor de indeling van deze materialen zijn de volgende indelingsmogelijkheden:

- 11: **Infectieuze stoffen, gevaarlijk voor mensen** (UN2814), ook wel ADR-categorie A genoemd
Betreft een infectieuze stof, die in een vorm wordt vervoerd, die bij blootstelling bij overigens gezonde mensen blijvende invaliditeit of een levensbedreigende of dodelijke ziekte kan veroorzaken. Blootstelling vindt plaats indien een infectieuze stof uit de beschermende verpakking naar buiten treedt met als gevolg een fysisch contact met mensen of dieren. (zie tabel A).
- 12: Infectieuze stoffen, alleen gevaarlijk voor dieren (UN2900)
- 13: **Ziekenhuisafval** (UN3291)
- 14: **Biologische stoffen** (UN3373), ook wel ADR-categorie B genoemd
Betreft biologische stoffen die niet vallen onder ziekenhuisafval of infectieuze stoffen, maar wel verpakt moeten worden in een drievoudige verpakking (PI 650), met UN3373 markering. Voorbeelden zijn diagnostische monsters, en cultures voor wetenschappelijke of diagnostische doeleinden. In dit geval kan worden gesproken van zogenaamde "patiënten monsters".

Vrijstellingen bepalen op de ADR-categorieën:

Aan de indeling in de categorieën moet altijd een professionele beoordeling voorafgaan die gebaseerd is op de behandeling, symptomen. Deze professionele beoordeling mag verwacht worden van het ziekenhuis. Ook om vrijstellingen vast te stellen, is een professionele beoordeling noodzakelijk. Deze beoordeling moet zijn gebaseerd op de bekende anamnese, symptomen en individuele omstandigheden van de menselijke of dierlijke bron en de plaatselijke endemische omstandigheden

Tabel A: Categorie A ADR-lijst (geraadpleegd nov 2022)

*COVID-19 behoort hier bij per 2020

INDICATIEVE VOORBEELDEN VAN INFECTIEUZE STOFFEN, DIE IN IEDERE VORM ONDER CATEGORIE A VALLEN, VOOR ZOVER NIETS ANDERS IS AANGEGEVEN (ZIE 2.2.62.1.4.1)	
UN-nummer en benaming	Micro-organisme
UN 2814 INFECTIEUZE STOFFEN, GEVAARLIJK VOOR MENSEN	Bacillus anthracis (alleen culturen)
	Brucella abortus (alleen culturen)
	Brucella melitensis (alleen culturen)
	Brucella suis (alleen culturen)
	Burkholderia mallei – pseudomonas mallei (alleen culturen)
	Burkholderia pseudomallei – pseudomonas pseudomallei (alleen culturen)
	Chlamydia psittaci – aviaire stammen (alleen culturen)
	Clostridium botulinum (alleen culturen)
	Coccidioides immitis (alleen culturen)
	Coxiella burnetii (alleen culturen)
	Krim-Kongo hemorrhagische koorts virus
	Dengue-virus (alleen culturen)
	Oosterse equine encefalitis-virus (alleen culturen)
	Escherichia coli, verotoxigeen (alleen culturen) ^a
	Ebolavirus
	Flexalvirus
	Francisella tularensis (alleen culturen)
	Guanarito-virus
	Hantaanvirus
	Hanta-virussen die hemorrhagische koorts met niersyndroom veroorzaken
	Hendra-virus
	Hepatitis-B-virus (alleen culturen)
	Herpes-B-virus (alleen culturen)
	Humaan immunodeficiëntie-virus (alleen culturen)
	Hoog pathogeen vogelgriepvirus (alleen culturen)
	Japanse encefalitis-virus (alleen culturen)
	Junivirus
	Kyasanur-Forest disease-virus
	Lassa-virus
	Machupo-virus
Marburg-virus	
Apenpokkenvirus	

UN-nummer en benaming	Micro-organisme
	Mycobacterium tuberculosis (alleen culturen) ^a
	Nipah-virus
	Omsk hemorrhagische koorts-virus
	Poliovirus (alleen culturen)
	Rabiesvirus [hondsdoelheid] (alleen culturen)
	Rickettsia prowazekii (alleen culturen)
	Rickettsia rickettsii (alleen culturen)
	Rift Valley-koortsvirus (alleen culturen)
	Russisch Spring-Summer encephalitis-virus (alleen culturen)
	Sabia-virus
	Shigella dysenteriae type 1 (alleen culturen) ^a
	Tekenenkefalitis-virus (alleen culturen)
	Pokkenvirus
	Venezolaans paarden encefalitis-virus (alleen culturen)
	West Nijl-virus (alleen culturen)
	Gele koorts-virus (alleen culturen)
	Yersinia pestis (alleen culturen)

D. Toelichting COVID-19

COVID-19 afval valt onder 180103. COVID-19 heeft in januari 2020 (door aanwijzing in een ministeriële regeling, gebaseerd op de Wet publieke gezondheid, Wpg) de juridische status van een A-ziekte gekregen. In 2022 is dit bekrachtigd door een wetsvoorstel.

De redenen voor de overheid om COVID-19 te classificeren als A-ziekte zijn:

- a) meldingsplicht (doorgeven bij GGD en dus aan RIVM)
- b) verplichte maatregelen t.b.v. de publieke gezondheid zijn mogelijk, zoals beroepsverbod, quarantaine en isolatie
- c) de verplichting tot landelijke regie door Ministerie VWS (en niet op lokaal niveau, door burgemeester).

Het verpakken van COVID-afval is vastgesteld in een tijdelijke regeling van de Nederlandse overheid (IL&T) welke geldt tot april 2023.

- COVID-19 'droog ziekenhuisafval' (beschermd kleding, wegwerplinnen, verzorgingsmateriaal etc.) is niet noodzakelijk om te verpakken en vervoeren in gesloten vaten, maar dit mag ook in goed gesloten kunststof zakken, mits gestort in (bulk-)containers. Het moet daarna gescheiden worden aangeboden aan de afvalverwerker en vervoerd onder UN3291 als ziekenhuis afval.
- COVID-19 'nat ziekenhuisafval' dient te worden verzameld in SZA-vaten (kunststof dekselvaten die voldoen aan verpakkingsinstructie P621).

Het is nog onbekend welke regeling na april 2023 gaat gelden.